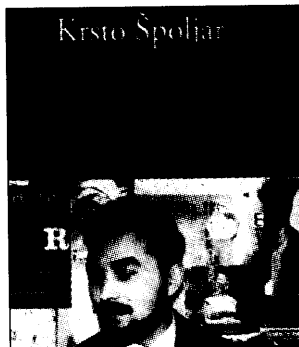

SUDBINA KNJIGE Roman Krste Špoljara – tri desetljeća poslije “Hrvatska balada” u raljama politike

Samo kad se politika uplete u sudbinu knjige moguć je paradoks kakav se dogodio s romanom “Hrvatska balada”, pjesnika i prozaika razlogaškoga naraštaja, Krste Špoljara (1930–1977). Upravo je treći put objavljen, ali mu je to zapravo prva prava javna pojava! Prvim dvama izdanjima, zbog ideološke osude iz negdašnjih centralnih komiteta, bio je zapriječen put prema čitateljima. Nikad formalno zabranjena, “Hrvatska balada” u objema svojim inačicama – prvoj, objavljenoj 1971. g. u “Republici”; drugoj, tiskanoj iste godine u “Općoj knjižnici” MH – ostala je prekrivena prašinom knjižarskih skladišta. Tek više od tri desetljeća poslije, sad u nakladi “Ex librisa”, taj roman spreman je na javnu recepciju, ne samo čitateljsku nego i kritičku (jer ga

se, na primjer, ne spominje čak ni u natuknici o Špoljaru u Leksikonu hrvatskih pisaca!). Što je u “Hrvatskoj baladi”, osim samoga naslova (jer, u doba slamanja hrvatskoga proljeća, i sam pridjev hrvatski bio je nepoćudan), moglo uznemiriti tada vodeće političare? Svojedobno utjecajni Jure Bilić osudio je Špoljarov kratki roman kao jedan od negativnih primjera što potvrđuju “pravu ofenzivu tuđe ideologije”. Čuvarima

ideološke čistoće zacijelo je bio “sumnjiv” kritički intoniran, nimalo apologetski, ali zapravo prilično benignan, autorov pristup nekim manifestacijama socijalističke vlasti u 50-im godinama u koje je Špoljar smjestio radnju i likove svoje inačice romana o odrastanju i egzistencijalnoj upitanosti nad sudbinom pojedinca u ideologijom diktiranu sustavu. Špoljar je učas bio smijenjen s mjesta direktora “Zore”, ostavši sve do svoje prerane smrti obilježen tom aferom, o čemu potanko u pogovoru knjizi piše Jelena Hekman.

“Hrvatska balada”, nekoć prisilno isključena iz svoga prirodnog književnog konteksta, vraća se korpusu hrvatske suvremene proze, očekujući ocjenu napokon oslobođenu ideoloških predrasuda.

Mirjana JURISČIĆ